

MALÝ VÝKLADOVÝ SLOVNÍK INICIÁLOVÝCH ZKRATEK Z OBLASTI FORMULE 1

LAVRINČÍK Jan, ČR

Resumé

Příspěvek se zabývá problematikou iniciálových zkratek užívaných v současném světě Formule 1. Vysvětluje z jakých slov vznikly, pokouší se o hledání českých ekvivalentů a překladů. Dále se zamýšlí nad formulací stručného výkladu pojmů. V závěru polemizuje nad klady využití do budoucnosti.

Klíčová slova: Formule 1, slovník motoristických zkratek, iniciálové zkratky.

A SMALL EXPLANATORY DICTIONARY OF INITIAL ABBREVIATIONS FROM THE FIELD OF FORMULA 1

Abstract

The article introduces the problems of initial abbreviations used in the contemporary world of Formula 1. The origins of the abbreviations are explained. Czech equivalents and translations are suggested. The next part is concerned with the interpretation of abbreviations. At the end, it discusses about the future use of them.

Key words: Formula 1, dictionary of motoristic abbreviations, initial abbreviations.

1 Úvod

Zkratky jako projev tendence racionalizace a ekonomizace informačních toků neztrácejí v komunikaci svou popularitu, spíše naopak. Mají celé spektrum výhodných aspektů užití od časové a finanční ekonomičnosti až po jejich internacionálnost. Běžně jich používáme při práci na počítači, aniž bychom si to mnohdy uvědomovali. Zkratky postihly řadu oborů lidské činnosti, příkladem nám může být chemie, ekonomie, historie, kultura, umění, hudba, matematika, medicína, právo a školství. Zkratky jsou při víceslovném pojmenování tvořeny převážně z počátečních písmen, ale nejsou vyloučeny i jiné kombinace. V průměru, což potvrzuje i tato studie, jsou zkratky tvořeny ze tří písmen. Jsou převážně používána velká písmena abecedy př. UP – Univerzita Palackého, ale nejsou vyloučeny i varianty kombinací malých a velkých písmen abecedy PdF – Pedagogická fakulta. V oblasti zkratek lze najít i homonymní zkratky mající dvě i více možných interpretace př. ESF – Evropský sociální fond a Ekonomicko správní fakulta.

V příspěvku bychom se rádi zaměřili na motoristické zkratky související s oblastí Formule 1. Obor aniž si to uvědomujeme hraničí s celou řadou vědních oborů a disciplín, jako například informatikou, strojírenstvím a elektrotechnikou. Největší podíl na rozvoji technických novinek mají vysoké rozpočty „top týmů“ umožňující výzkum na vysoké úrovni. Některé nové technologie a zařízení najdou uplatnění i v běžném životě a proto bych na ně rád příspěvkem upozornil. Nejen na zkratky a jejich anglický výklad, ale i jejich odborné vysvětlení z hlediska pojmosloví. Při psaní jsem bral do úvahy, že většina týmů má sídla v Anglii a proto se u zkratek neobjevují

obecné trendy českého jazyka a nepotvrzují fenomén nejvíce přejímaných slov z řečtiny a latiny. Studie vychází z teoretických poznatků uveřejněných v příspěvku (1).

2 Zkratky Formule 1

DMF, *Data Migration Facility*, zařízení pocházející od společnosti SGI InfiniteStorage Altix, obsahuje dva superpočítače skládající se z víceprocesorového řešení sloužící v praxi rychlou migraci dat;

ABS, *Anti-Block Braking System*, protiblokovací brzdový systém, založený na eliminaci zablokování kola při brždění, zabraňuje vzniku nerovnoměrného opotřebení pneumatiky vlivem náhlé změny rychlosti, v současné době zakázán;

ADR, *Accident Data Recorder*, samostatné elektronické zařízení umístěné v monokoku zaznamenávající data z telemetrie a v případě havárie se její příčiny prošetřují z dat uložených v paměti zařízení;

BBW, *Brake By Wire*, elektronické brzdové systémy bez zpětné vazby na brzdový pedál, používají se v kombinaci s Sensomotoric Brake Control viz SBC;

CAD, *Computer Aided Design*, software pro projektování či konstruování počítačem realizovaných mechanických součástí šasi nebo motoru ve 2D nebo 3D;

CCM, *Carbon Ceramic Material*, keramické brzdy s komponentami z uhlíkových materiálů, jejich výhodou je beze sporu extrémní odolnost proti ztrátě brzdného účinku v souvislosti s opakovaným zatížením, další výhodou je komfort odpružení, redukce hmotnosti a pozitivní vliv na aerodynamiku;

CDGW, *Centreline Downwash Generating Wing*, návrh na zásadní změnu aerodynamiky v závislosti na zvýšení možnosti předjíždění, technologicky vychází z koncepce rozdělení zadního přitlačného křídla a jeho umístění za širší pneumatiky, karoserie za motorem a převodovkou prudce klesá a má za úkol nasměrovat vzduch k zemi, aby neovlivňoval chování vozu jedoucího v těsné blízkosti;

CFD, *Computational Fluid Dynamics*, simulace proudění vzduchu okolo vozu za pomoci moderní výpočetní techniky, pomáhá a usnadňuje vývoj tvaru vozu, zejména k vytvoření větší přitlačné síly pomáhající zvýšení přilnavosti v zatáčkách;

DBW (2), *Drive By Wire*, elektronicky ovládané škrtkové klapky motoru umožňující ovládání vozu bez přímé mechanické vazby na pedál plynu;

DSG, *Direct Shift Gear*, dvouspojková převodovka umožňující rychlejší změny převodového stupně a snížení spotřeby, při šestistupňové variantě obsluhuje spojka č. 1 převodové stupně 1, 3, 5 a R a spojka č. 2 převodové stupně 2, 4, 6, principiálně jde už potom jenom o vypínání či zapínání jednotlivých spojek za užití daného software;

ECU (1, s. 155), *Electronic Computer Unit*, elektronická počítačová řídicí jednotka pro ovládání systémů Formule 1 (motor, chlazení, brzdy), provádí regulační zásahy do řízení a chyb z pohledu lidského faktoru;

F1 (1, s. 155), *Formula 1*, zkratka nejvyšší automobilové soutěže Formule 1 provozované pod záštitou FIA;

FIA (3, s. 148), *Fédération Internationale De'Automobile*, Mezinárodní automobilová federace sdružující všechny automobilové organizace, vznikla v roce 1946 a sídlo má v Paříži;

FOA, *Formula One Association*, divize organizace FIA starající se o marketingový chod Formule 1 (ceny, licence atd.);

FOM, *Formula One Management*, organizace se sídlem v Londýně, drží mimo jiné marketingová práva;

GP (4, s. 19), *Grand Prix*, zkratka označení pro jednotlivé závody, český ekvivalent Velká cena;

GPDA, *Grand Prix Drivers Association*, sdružení jezdců Formule 1, zabývající se bezpečností jezdců;

GPMA, *Grand Prix Manufacturers Association*, asociace týmu, vznikla v květnu 2005;

HANS, *Head and Neck Support System*, zařízení spojené s přilbou jezdce držící jeho hlavu vzpřímenou a zabraňuje těžkým poraněním páteře;

HFC, *Hydrofluorocarbon*, směs 52 % tetrafluorenu, 40 % pentafluoretanu a 4 % trifluoroetanu sloužící jako plnicí směs pneumatik od italského výrobce Gruppo Sapio;

INCONEL, slitina niklu (Ni) a chrómu (Cr) s dalšími přísadami, jako například molybden, niob, hliník, titan, vyniká výbornou odolností proti korozi a schopností odolávat teplotám nad 1000°C, používá se ke konstrukci svíček typu Bosch a výrobě výfukových potrubí;

JS, *Jump Start*, předčasný start před rozsvícením startovacích světel;

KERS, *Kinetic Energy Recovery System*, systém obnovy kinetické energie, spočívá v uskladnění přebytečné energie vznikající při brzdění v dobíjených kondenzátorech, roztáčených setrvačnicích nebo palivových článcích, nahromaděnou energii lze využít pro zvýšení výkonu pro akceleraci při výjezdu ze zatáček; dále potom využití dvou třetin energie spalovacího motoru ve formě ztráty tepla na elektrickou energii nebo získání páry z výfukových plynů na pohon malé turbíny k získání mechanické či elektrické energie;

L7, bezprodlevová převodovka Ferrari v pouzdře z uhlíkových vláken (5, s. 567), je uložena podélně, má 7 stupňů vpřed a jeden vzad, poloautomatické sekvenční konstrukce s elektronickou kontrolou;

LC, *Launch Control*, elektronická kontrola prokluzu kol hnané nápravy při rozjezdu, v současné době zakázána;

MES, *McLaren Electronic Systems*, divize společnosti zabývající se výrobou jednotných elektronických jednotek pod softwarovou záštitou Microsoft;

VGT, *Variable Gear Transmission*, převodovky s variátorem VGT jsou ve Formuli 1 zakázané, převodovky umožňující změnu rychlostního stupně bez přerušení spojení motoru s koly;

SBC, *Sensotronic Brake Control*, brzdňý systém v němž každé kolo má svůj vlastní senzor a elektronickou jednotku, jež vyhodnocuje a vypočítává potřebnou sílu pro zabrzdění pro každé kolo zvlášť nebo každou nápravu zvlášť, systémy ovládané elektronicky nebo uživatelem;

SC, *Safety Car*, bezpečnostní vozidlo používané od roku 1973, nepřetržitě od roku 1993, na trať vyjíždí v případě nehody nebo hustého deště;

SECU, *Standard Electronic Computer Unit*, standardizovaná elektronická řídicí jednotka od jednotného dodavatele McLaren Electronic Systems, viz MES;

SL1098, *Shell Lubricant*, speciálně vyvinutý olej Shell s nízkou viskozitou podobnou viskozitě vody;

SLEC, zkratka držitelů marketingových a vysílací práv Formule 1 (75 % banky, 25 % Bernie Ecclestone);

SP (6, s. 48), *Side Pods*, boční části monopostu s ventilačními otvory opatřenými masivními chladiči sloužícími pro chlazení motoru;

TBA, *To Be Announced*, doslovným překladem znamená bude oznámeno, používá se při kolizích a incidentech, jenž vyžadují podrobné přezkoumání traťovými komisari;

TC (1, s. 155), *Traction Control*, elektronický systém využívaný v zatáčkách, dovolí jezdcům projíždět zatáčky vyšší rychlostí, aniž by došlo k přetáčivosti vozu;
TTC, *Torque Transfer Control*, elektronický systém limitující funkci samosvorného diferenciálu, zlepšuje trakci v zatáčkách a omezuje nedotáčivost;
VVT (7, s. 56), *Variable Valve Timing*, variabilní časování ventilů zážehových motorů ovlivňující pozitivně průběh točivého momentu v daném spektru otáček;
ULG64, *Unleaded Gasoline*, palivo typu Shell V-Power s obsahem 5,75 % biologických složek;

3 Závěr

Z uvedeného textu vyplývá, že problematiku zkratk Formule 1 nelze podceňovat, stejně jako znalost technické angličtiny, ze které vycházejí. Jejich používání ze současného pohledu je zčásti omezené, ale do budoucnosti a vlivem průmyslového využití má značný význam. Může být motivací či vodítkem ke studiu angličtiny a zvládnutí jejího technického názvosloví a pojmosloví. V procesu výuky lze využít jako netradiční prostředek motivace žáků (1, s. 153) ve vyučovací jednotce nebo při projektové výuce. Svoje opodstatnění může najít i jako pomůcka učitele k správnému výkladu z hlediska terminologie daného tematického celku.

4 Seznam bibliografických zdrojů:

- (1) LAVRINČÍK, J. O jednom netradičním způsobu motivace žáků v hodinách IKT prostřednictvím zájmu o F1. In *Infotech 2007 : Moderní informační a komunikační technologie ve vzdělání*. 1. vyd. Olomouc : Votobia, 2007. Obecné otázky využití IKT ve vzdělání. s. 153-156. ISBN 978-80-7220-3.
- (2) RAZIM, M. *Ferrari Enzo: supersport*. [online]. 2006 [cit. 2008-03-03]. Dostupné z WWW : <<http://magazin.auto.cz/fascinace/ferrari-enzo-superferrari.html>>.
- (3) LABAN, B. *Historie automobilů Ferrari*. 1. vyd. Praha : Slovart, 2003. 192 s. ISBN 80-7209-481-5.
- (4) FERRARI, E. *Mé strašné radosti*. 1. vyd. Praha : Mladá Fronta, 1970. 180 s. [ISBN nemá].
- (5) LAVRINČÍK, J. Potenciální využití nanotechnologií a nanomateriálů v IKT. In *Infotech 2007 : Moderní informační a komunikační technologie ve vzdělání*. 1. vyd. Olomouc : Votobia, 2007. Informatika a informační a komunikační technologie. s. 567-570. ISBN 978-80-7220-3.
- (6) BRAUN, P. *Ferrari*. 1. vyd. Praha : Computer Press, 2004. 125 s. ISBN 80-7226-662-4.
- (7) PAUER, V. *Formule: historie techniky závodních vozů*. 1. vyd. Plzeň : Fraus, 2005. 79 s. ISBN 80-7238-515-1.

Lektoroval: prof. Ing. Ján Stoffa, DrSc. (Univerzita Palackého v Olomouci)

Kontaktní adresa:

Jan Lavrinčík, DiS.,
Katedra technické a informační výchovy,
Pedagogická fakulta UP, Žižkovo nám. 5, 771 40
Olomouc, ČR, email meravigliosa.creatura@seznam.cz